

О. М. Орлова

МОБІЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА

*Методичні вказівки та завдання
для здобувачів II курсу першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 061 «Журналістика»*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет журналістики реклами та видавничої справи

Кафедра нових медіа та медіадизайну

О. М. Орлова

Мобільна журналістика

*Методичні вказівки та завдання
для здобувачів II курсу першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 061 «Журналістика»*

Одеса — 2022

**УДК 070:004.7(076.1)
О 664**

Рецензенти:

***І. В. Сидун** – кандидат історичних наук, завідувач кафедри періодичної преси та медіаредагування факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;*

***С. В. Азєєв** – старший викладач кафедри нових медіа та медіадизайну факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.*

*Рекомендовано до друку
вченою радою факультету журналістики, реклами та видавничої справи
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Протокол № 1 від 30.08.2022*

Орлова О.М.

0-664 Мобільна журналістика : методичні вказівки та завдання для студентів ІІ курсу рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 061 «журналістика». Одеса, 2022. 29 с.

Методичні вказівки містять мету та завдання курсу, тематику лекцій, практичних занять та завдання для аудиторного виконання, інформаційні ресурси та питання для самоконтролю. З метою полегшення самостійного вивчення дисципліни наведено список рекомендованої літератури.

Методичні вказівки призначені для студентів денної та заочної форм навчання.

УДК 070:004.7(076.1)

© Орлова О. М. 2022
© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	10
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	12
ФОРМИ КОНТРОЛЮ	12
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	13
РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ	16
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	17
ДОДАТКИ	19

ВСТУП

Журналістика як соціальний інститут виникла з метою поширення суспільно значимої інформації кілька століть тому. Сьогодні вона швидко розвивається завдяки прогресу цифрових технологій.

З одного боку, поява соціальних мереж, зростання їхньої ролі в житті сучасної людини через можливість миттєво передавати інформацію та, з іншого боку, упровадження мобільних пристроїв, оснащених якісними камерами, здатними знімати відео у форматі HD, а також розробка великої кількості мобільних застосунків, які дозволяють швидко обробляти відео- та аудіоматеріали, сприяли виникненню та популяризації мобільної журналістики.

Журналісти все частіше переходять до роботи з мобільною технікою, коли треба швидко зняти, змонтувати та поширити інформацію. Компактність обладнання (що має особливе значення в зонах військових конфліктів, громадських акцій, стихійних лих тощо), оперативність, багатофункціональність, можливість вести стріми без використання додаткового громіздкого обладнання, інтерактивність, змога оперативно розповсюджувати інформацію на великі території та отримувати відеоі матеріал, не привертаючи до себе уваги (що буває корисним, наприклад, в країнах, де заборонена зйомка великими професійними камерами), – все це є перевагами мобільної журналістики. До того ж, інформант, переважно, краще може розкритися перед камерою звичайного смартфона, ніж перед професійною камерою. Треба додати, що низька вартість мобільного обладнання дозволяє використовувати його набагато частіше у порівнянні з професійним обладнанням.

Улітку 2015 року швейцарський регіональний мовник «Léman Bleu» повністю перейшов на смартфони у виробництві власного контенту. «Ми вирушили на пошуки легшого та швидшого реагування. Але, звичайно, йдеться також про зменшення вартості інформаційних програм», – пояснив головний редактор Лоран Келлер цю дію в своєму інтерв'ю газеті «Le Temps».

Сьогодні мобільні пристрої всюди застосовуються світовими ЗМІ

для оперативного подання новин. Голова «NextNewsLab» і керівник проєкту «NDR Crossmedia News» Бйорн Сташен, співзасновник «Hashtag Our Stories» Юсуф Омар, журналісти й медіатренери Бернхард Лилл та Іво Бурум і ще багато відомих журналістів активно використовують смартфони в своїй роботі.

Мета й завдання навчальної дисципліни. *Мета курсу* – дати здобувачам вищої освіти з журналістики чіткі уявлення про мобільну журналістику, процес створення відеопродукту за допомогою мобільних пристроїв та мобільних монтажних застосунків. *Завдання дисципліни:* навчити володіти мобільною камерою та мобільними відеопристроями для створення відеосюжетів; навчити швидкій роботі з мобільними застосунками для створення та редагування відеоконтенту; навчити використовувати колір для підсилення й розкриття теми на екрані та для візуального оформлення різних типів екранної трансляції в сучасних медіа; навчити технологіям та способам розповсюдження готового відеопродукту каналами мобільного зв'язку з метою оперативного інформування споживачів соціальних мереж та телеглядачів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

в) спеціальних (СК):

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК04. Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність.

СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати такі результати навчання за нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти:

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

ПР07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.

ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

ПР16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію.

ПР17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90 годин**, що становить **3 кредити ЄКТС**.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні знання, необхідні для створення відеосюжету.

Тема 1. Візуалізація історії. Сценарій.

Поняття візуальної мови. Сторітеллінг, створення історії. Сценарій. Піраміда сюжету, реалізація його драматургічної концепції.

Відеоряд. Статичні й динамічні відеокадри. Довжина кадрів. Поняття синхрону, стендапу. Інфографіка та анімація як складники якісного відеопродукту. Значення звуку під час створення аудіовізуального контенту за допомогою мобільного пристрою.

Тема 2. Загальні правила побудови композиції, зйомки та монтажу.

Поняття плану. Розкадровка. Послідовність кадрів. Правила третин, 180 градусів. Монтаж за фазою руху. Освітлення. Монтаж за світлом. Монтаж за кольором. Монтаж за композицією. Монтаж за зміщенням за віссю. Монтаж за напрямком руху. Звук. Збирання відеосюжету. Правило п'яти кадрів

Змістовий модуль 2. Особливості створення відеосюжету за допомогою мобільних пристроїв.

Тема 3. Роль та значення мобільної журналістики в епоху великих швидкостей обміну інформацією. Переваги й недоліки створення та розповсюдження відеопродукту за допомогою мобільних пристроїв.

Тема 4. Особливості зйомки та запису звуку на мобільні інтернет-пристрої. Оперативність. Мобільність пересування. Відсутність зуму. Необхідність здійснення зйомки з близької відстані для створення великих планів. Інтерактивність. Можливість виходу в прямий етер без додаткового технічного обладнання.

Тема 5. Особливості створення відео для різних соціальних мереж.

Youtube, Twitter, Facebook, Instagram, TikTok, Snapchat. Отримання інформації. Використання кросплатформного додатку «TweetDeck». Надсилання власних повідомлень.

Тема 6. Перевірка джерел інформації, верифікація контенту.

Змістовий модуль 3. Зйомка та монтаж закінчених історій за допомогою мобільних пристроїв.

Тема 7. Інструменти мобільної журналістики. Телефон для роботи. Види штативів. Тримачі для смартфонів. Карданні підвіси. Зовнішні мікрофони та обов'язкове використання їх для мобільного інтерв'ю. Стабілізація відео. Додаткові об'єктиви. Акумулятори. Світло. Суфлер. Принцип дії мобільного суфлеру "dvPrompter". Квадрокоптери.

Тема 8. Зйомка історій із використанням мобільних пристроїв. Практичні поради. 10 основних правил зйомки смартфоном. Підготовка відео- та аудіоматеріалів для створення власних відеосюжетів.

Тема 9. Монтаж історій. Мобільні застосунки. Редагування відео за допомогою різних мобільних застосунків. Камери. Редагування відео. Редагування звуку. Додаткові відео- та аудіодоріжки. Переходи. Титри. Ефекти. Практичні заняття зі створення власного відеосюжету. Елементи анімації та фотограмметрії для мобільної журналістики.

Фотограметрія, концепції, що допомагають візуалізувати реальний світ, і концепції абстрактні, які використовуються в ЗМІ для створення карт місцевості, наприклад, міст, знищених у ході війни або для візуалізації стародавнього тваринного світу. Методи тривимірної розповіді, які можуть зробити журналістику зрозумілішою. Побудова 3D-моделей за допомогою фотограмметрії, що дозволяє журналістам ділитися об'єктами та навколишнім середовищем зі своєю аудиторією всеосяжним та захопливим способом, чого не можна досягти лише за допомогою фотографії чи відеозйомки.

Змістовий модуль 4. Розповсюдження готових відеосюжетів у соціальних мережах.

Тема 10. Стратегії соціальної комунікації за допомогою мобільних інтернет-пристроїв. Розповсюдження готових відеосюжетів. Зв'язок із редакцією. Забезпечення інформаційної безпеки під час роботи в інтернеті.

Тема 11. Стрім-трансляція. Вчасність та достовірність повідомлення за допомогою здійснення стріму. Якість виходу в прямий етер. Правові та етичні рамки під час стрім-трансляції. Відповідальність журналіста перед аудиторією. Практичні поради.

Тема 12. Зворотній зв'язок. Важливість здійснення аналізу повідомлень зворотнього зв'язку. Взаємодія з аудиторією. Просування створеного відеоконтенту.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Нижче наведені вправи, що мають за мету підготувати здобувачів вищої освіти до роботи зі створення контенту за допомогою мобільних пристроїв.

Відпрацювання правил зйомки та монтажу

1. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням правила третин.
2. Правило 180 градусів. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням правила 180 градусів.
3. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням правила монтажу за фазою руху.
4. Правило монтажу за композицією. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням цього правила.
5. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням правила зміщення за віссю.
6. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням правила монтажу за світлом.
7. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням монтажу за кольором.
8. Відзняти та змонтувати кілька кадрів із урахуванням правила монтажу за напрямком руху.
9. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої відео із використанням стендапу.
10. Відзняти та змонтувати на мобільному пристрої кілька кадрів із урахуванням правила п'яти кадрів.

Створення сюжетів із використанням правил зйомки, монтажу

1. Записати інтерв'ю (хронометраж – 1,5-2 хвилини). Під час зйомки та монтажу враховувати правила 180 градусів, чергування планів, фази руху.
2. Створити 3 сюжети з включенням синхрону(ів), стендапу(ів), правил чергування планів, фази руху, напрямку руху, 180 градусів тощо.
3. Створити невеликий анімаційний сюжет.
4. Створити відеофайл із використанням мобільного застосунку для створення фотограметрії.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Словесні: лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), демонстрація, презентація результатів власних досліджень тощо.

Практичні: вправи; тренувальні вправи; творчі вправи; практичні роботи; лабораторні роботи; виконання індивідуальних завдань.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль: результати вивчення дисципліни формуються викладачем за підсумками накопичених балів під час різних форм контролю: усних відповідей, роботи перед камерою, роботи з мікрофоном, виконання рекомендованих домашніх вправ.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Назвіть переваги й недоліки створення та розповсюдження відеопродукту за допомогою мобільних пристроїв.
2. Поняття плану. Розкадровка. Послідовність кадрів.
3. Відеокадри: статичний, динамічний.
4. Візуальна мова. Історія. Сценарій.
5. Передумови створення та розповсюдження відеопродукту за допомогою мобільних пристроїв.
6. Поняття синхрону, стендапу, відеоряду.
7. Особливості зйомки на мобільні пристрої.
8. Редагування відео за допомогою різних мобільних застосунків. Назвіть відомі вам мобільні застосунки для створення сюжетів на телефонах із операційними системами Android та iPhone.
9. Роль та значення мобільної журналістики в епоху великих швидкостей обміну інформацією.
10. Значення звуку під час створення аудіовізуального контенту за допомогою мобільних пристроїв. Правила запису звуку. Назвіть види зовнішніх мікрофонів для мобільної зйомки. Роз'єми TRS та TRRS.
11. Види штативів. Тримачі для смартфонів.
12. Отримання інформації. Використання крос-платформного додатку «TweetDeck».
13. Чим відрізняється монтаж у мобільних застосунках «Quik» та «Power Director»?
14. Накладні об'єктиви. Закріплення накладних об'єктивів.
15. Перевірка джерел інформації на мобільному пристрої, верифікація контенту.
16. Аерозйомка за допомогою дронів.
17. Стабілізація відео. Карданні підвіси (gimbal).

18. Чим відрізняється монтаж в мобільних застосунках «Inshot» та «Kinemaster»?
19. Поясніть, що таке «мобільна журналістика». Що сприяло її появі та розвитку? Яких відомих журналістів тож ви знаєте?
20. Інфографіка та анімація як складники якісного відеопродукту.
21. Поясніть, у чому різниця створення відео для Facebook, Youtube, Instagram.
22. Розкажіть та продемонструйте принцип дії мобільного суфлера «dvPrompter».
23. Аудіоформати. Запис та редагування звуку під час зйомки на мобільні пристрої.
24. Взаємодія з аудиторією. Важливість здійснення аналізу повідомлень зворотнього зв'язку.
25. Запис закадрового тексту на мобільний пристрій.
26. Стрім-трансляція. Правові та етичні рамки стрім-трансляції.
27. Редагування фотографій на смартфоні.
28. Використання фото в сюжеті, змонтованому на мобільному пристрої.
29. У чому різниця між вбудованим та зовнішнім мікрофонами? Коли їх використовуємо? Які види зовнішніх мікрофонів ви знаєте?
30. Обладнання для мобільної журналістики. Чому перед виїздом на зйомку важливо правильно обрати обладнання? Як ви розумієте висловлювання «Менше – це більше»?
31. Розвиток мобільної журналістики в Україні.
32. Як журналіст може знайти інформацію, перебуваючи в дорозі? За допомогою яких мобільних ресурсів він може її перевірити?
33. Як враховувати різні покриття мобільної мережі в дорозі, у місцях масових акцій тощо? Використання багатовісильних SIM-карток, супутникового зв'язку.
34. 10 основних правил зйомки смартфоном.
35. Застосунки для зйомки мобільними пристроями («Filmic Pro» та інші).

36. Розповсюдження сюжетів тоґо в соціальних мережах «Facebook» та «Twitter».
37. Які вимоги висуваються до відео для соціальних мереж?
38. Чому в розвинених країнах "тоґо" означає, перш за все, конкуренцію?
39. Просування створеного відеоконтенту соціальними мережами.
40. Правила зйомки синхрона.
41. Зовнішнє світло для смартфонів. Акумулятор. Шнури.
42. Правила проведення зйомки та здійснення відеомонтажу.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний контроль												Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль №2				Змістовий модуль №3			Змістовий модуль №4				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	20	100
1	1	1	1	1	5	15	25	25	1	3	1		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Азеєв С. В. Орлова О. М. Метаморфози епохи цифрового ренесансу: вичерпані можливості чи новий якісний рівень? *Діалог : media-студії*. Одеса, 2021. С. 9–24.
2. Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
3. Крецу І. Н., Гузун М., Василик Л. Підручник з крос-медіа., Schiller Publishing House, 2015. 140 с.
4. Крос-медіа : контент технології, перспективи : колективна монографія / за заг. ред. В. Шевченко. К., 2017. 234 с.
5. Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика: практична журналістика. Том 62. К., 2019. 234 с.
6. Орлова О. М., Азеєв С. В. Мобільна журналістика як альтернатива класичним технологіям виробництва аудіовізуального контенту. *Діалог: media-студії*. Вип. 26. Одеса, 2020. С. 129–142.
7. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. Львів, 2010. 244 с.
8. Сташен Б. Мобільна журналістика : практичний посібник. К., 2021. 260 с.
9. ASNE. 10 Best Practices for Social Media. Helpful guidelines for news organizations by James Hohmann and the 2010-11 ASNE Ethics and values Committee. May 2011.

Додаткова

10. Крейг Р. Інтернет-журналістика. Робота журналіста і редактора в нових ЗМІ. Перекл. з англ. А. Іщенка. К. : Києво-Могилянська академія, 2007. 324 с.
11. Ширман Р. М. Телевізійна режисура. Майстер-клас. К., 2004.

ДОДАТКИ

Рис. 1. Плани (автор Л. Кулешов).

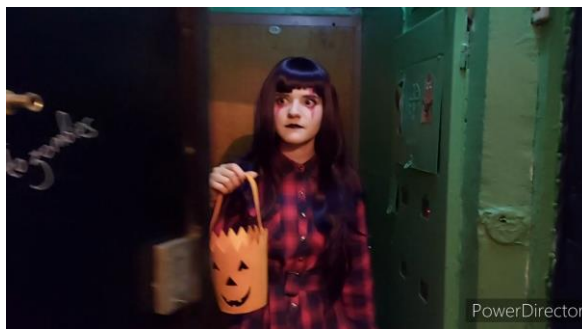
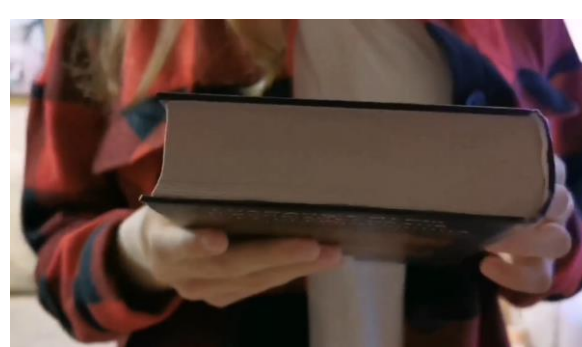
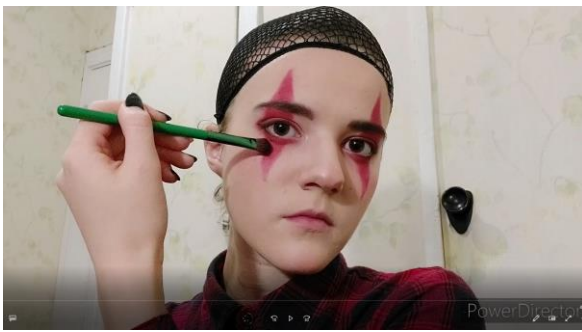

Рис. 2. Розкадровка. Послідовність кадрів (автор О. Орлова).

Рис. 3 Правила третин, 180 градусів (автор О. Орлова).

Рис. 4. Правило п'яти кадрів (автор О. Орлова).

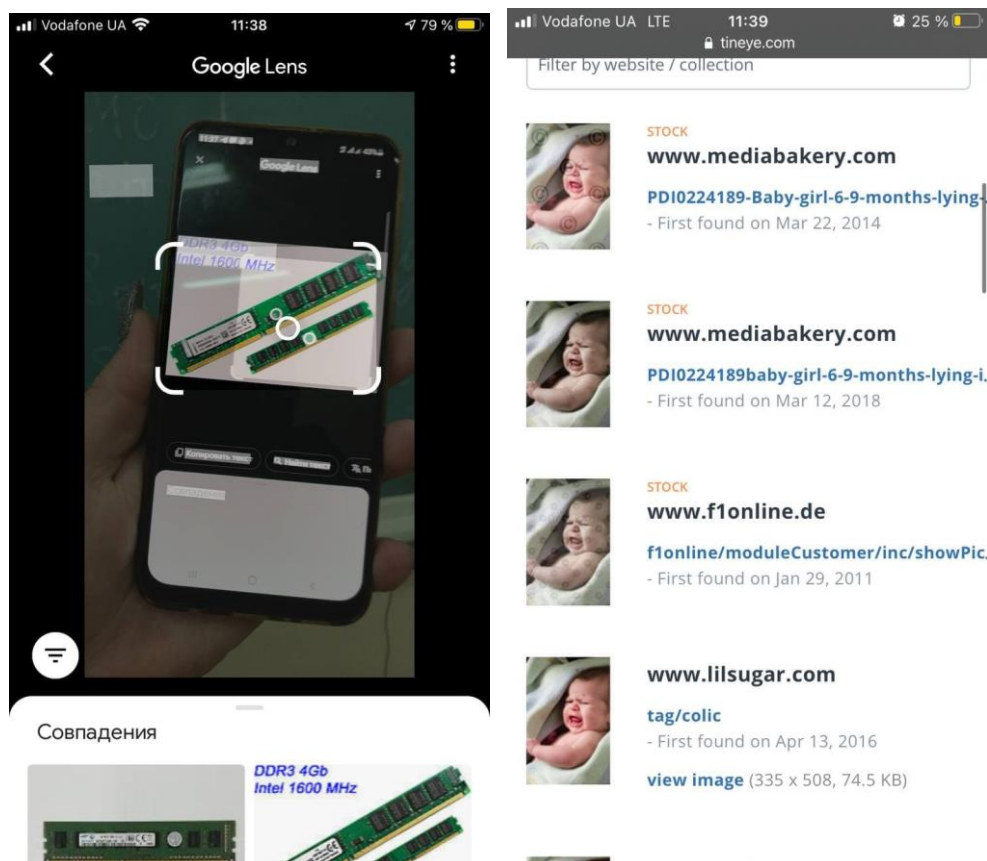

Рис. 5. Верифікація контенту (автор О. Орлова).

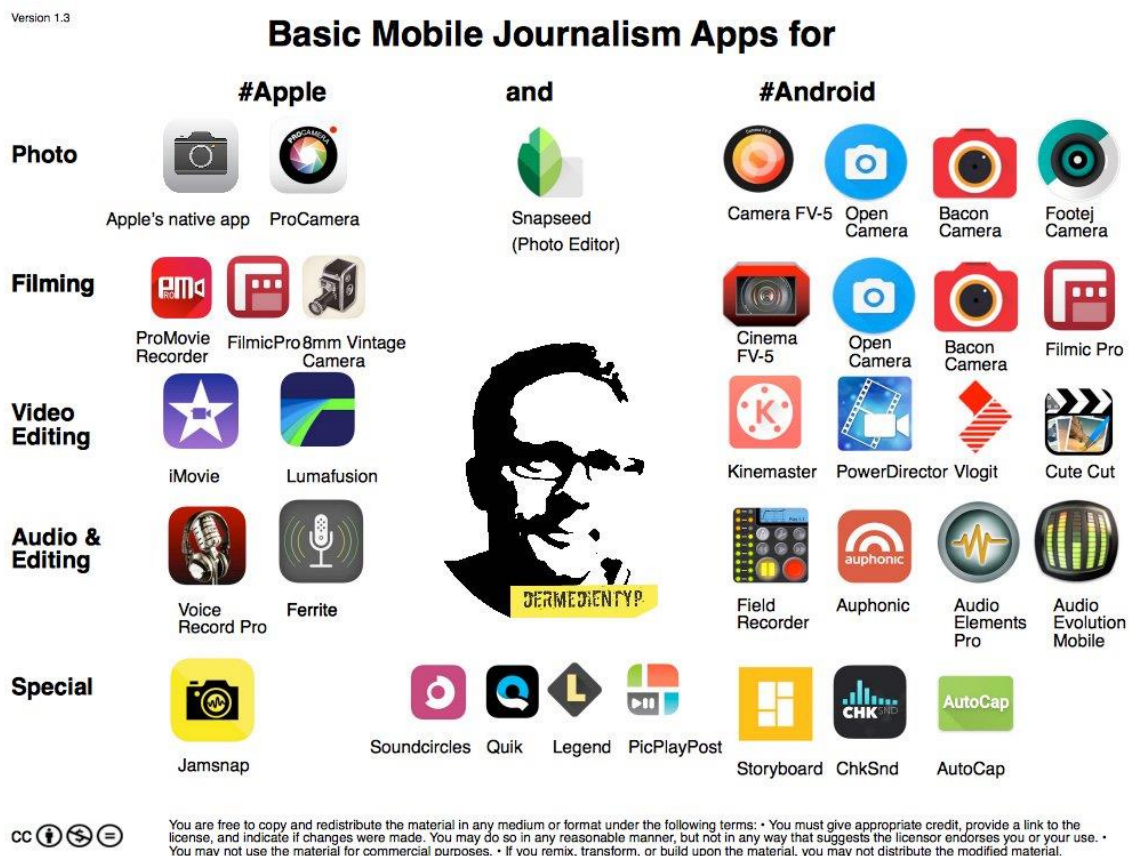

Рис. 6. Мобільні застосунки для роботи з відео, звуком (автор Б. Лилль).

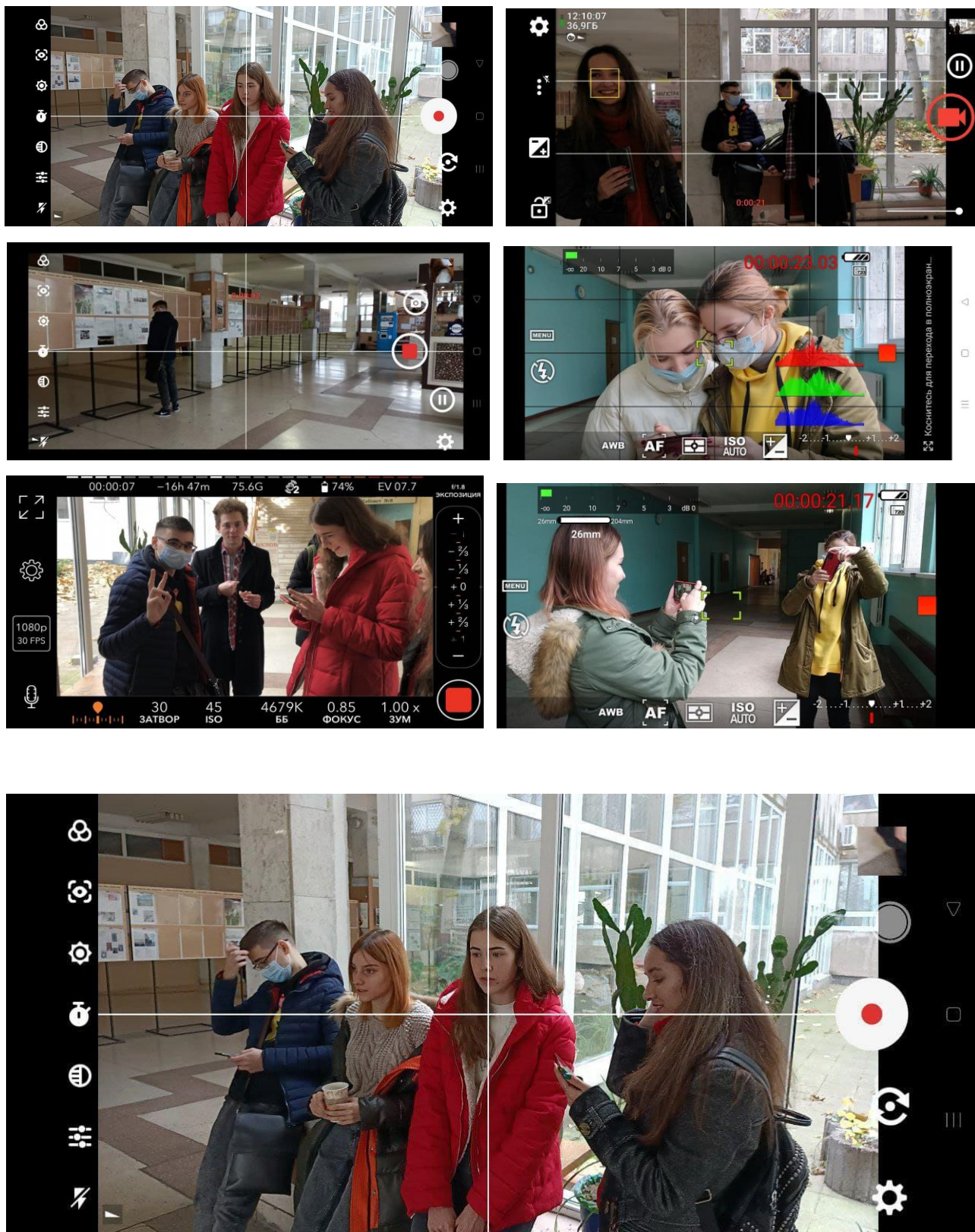

Рис. 7. Мобільні застосунки. Відеокамери (автор О. Орлова).

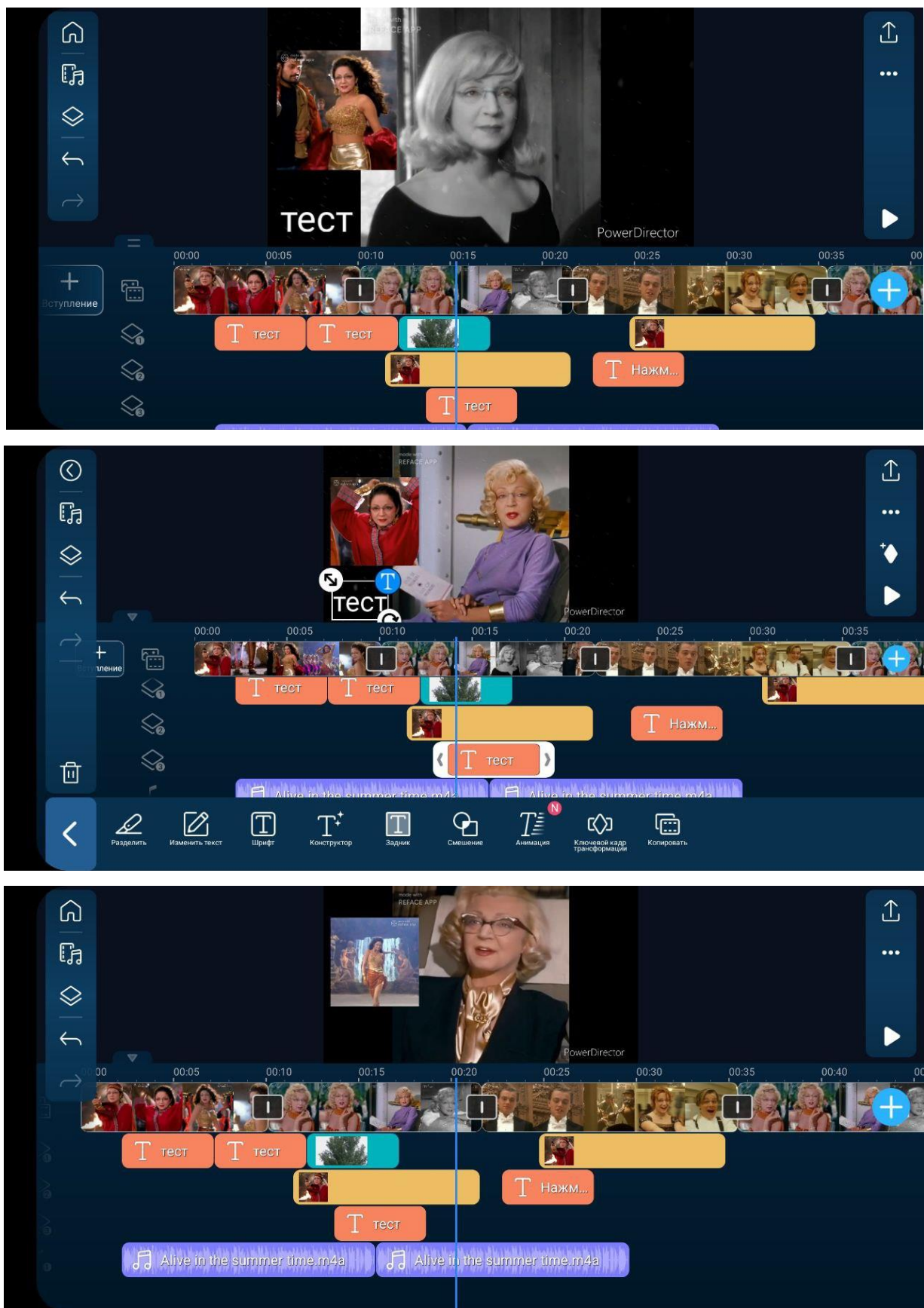

Рис. 8. «PowerDirector» – мобільний застосунок для монтажу відео (автор О. Орлова).

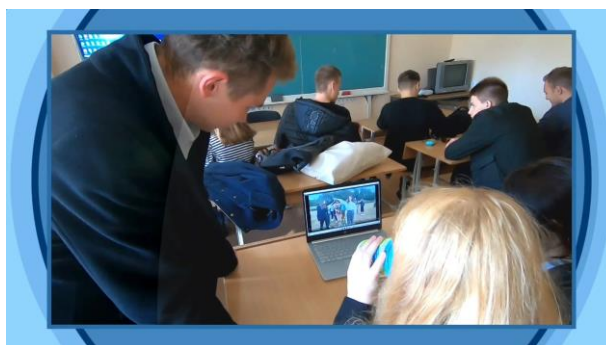
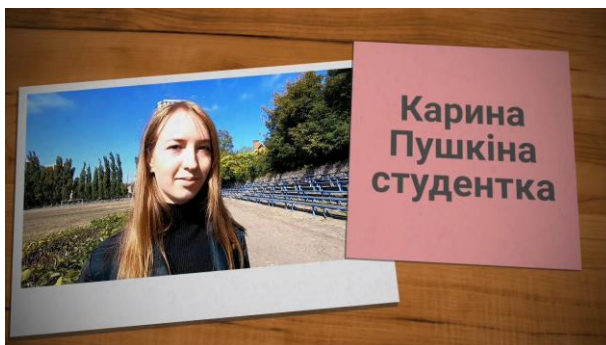
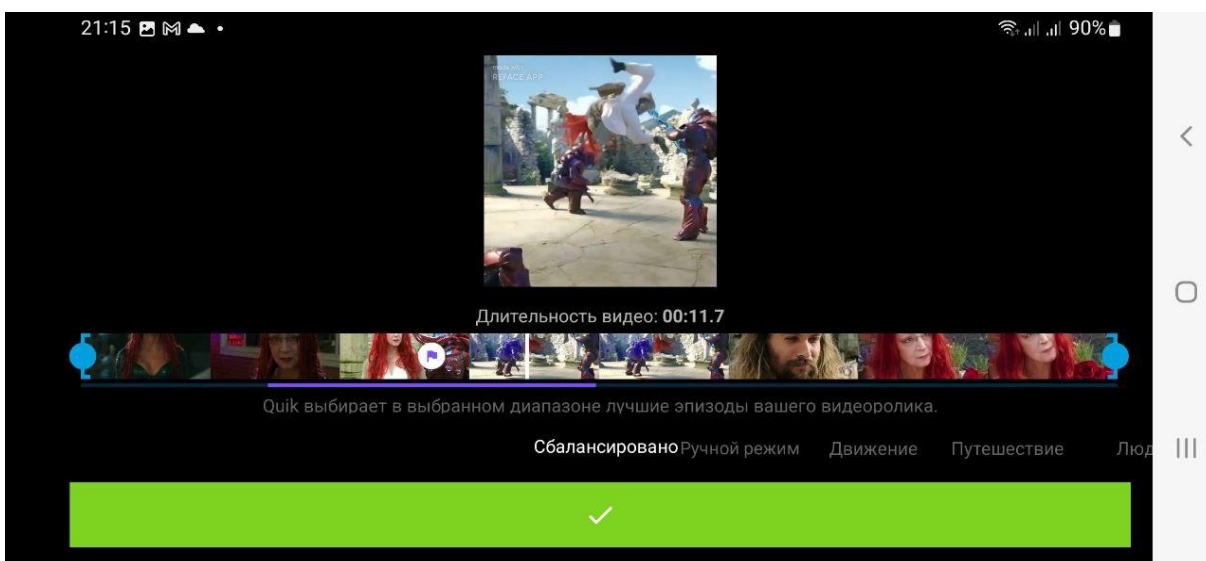
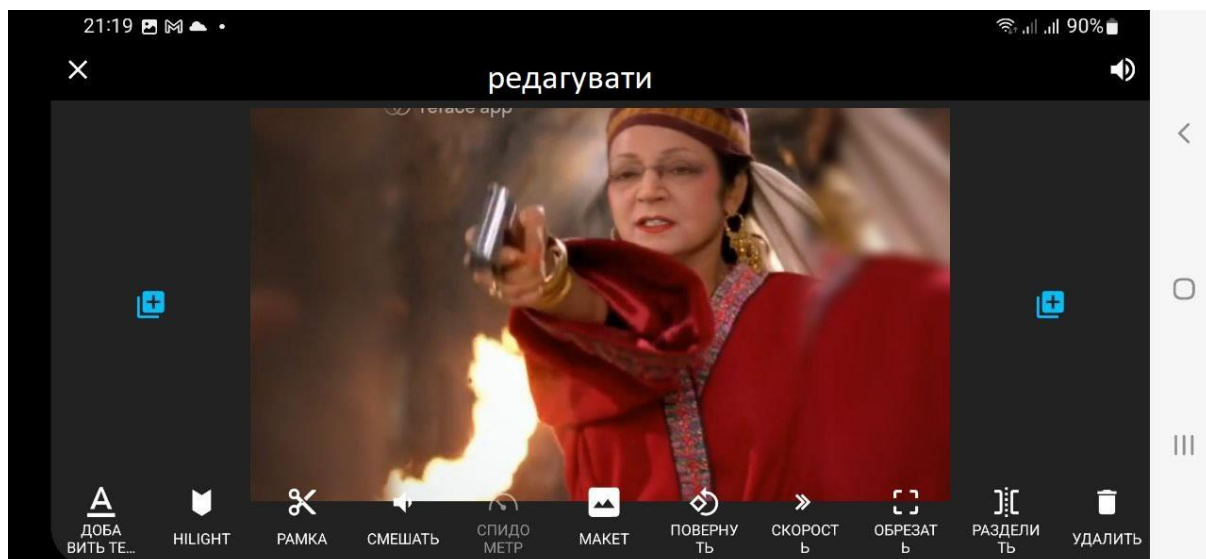

Рис. 9. «Quik» – мобільний застосунок для створення сюжету (автор О. Орлова).

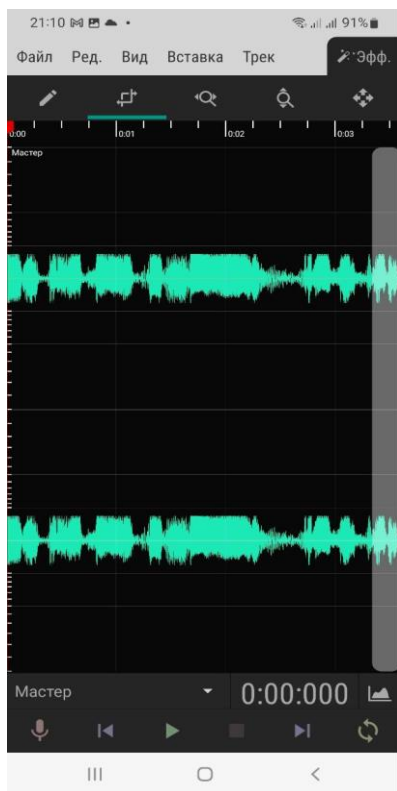

Рис. 10. Застосунки для редагування звуку (автор О. Орлова).

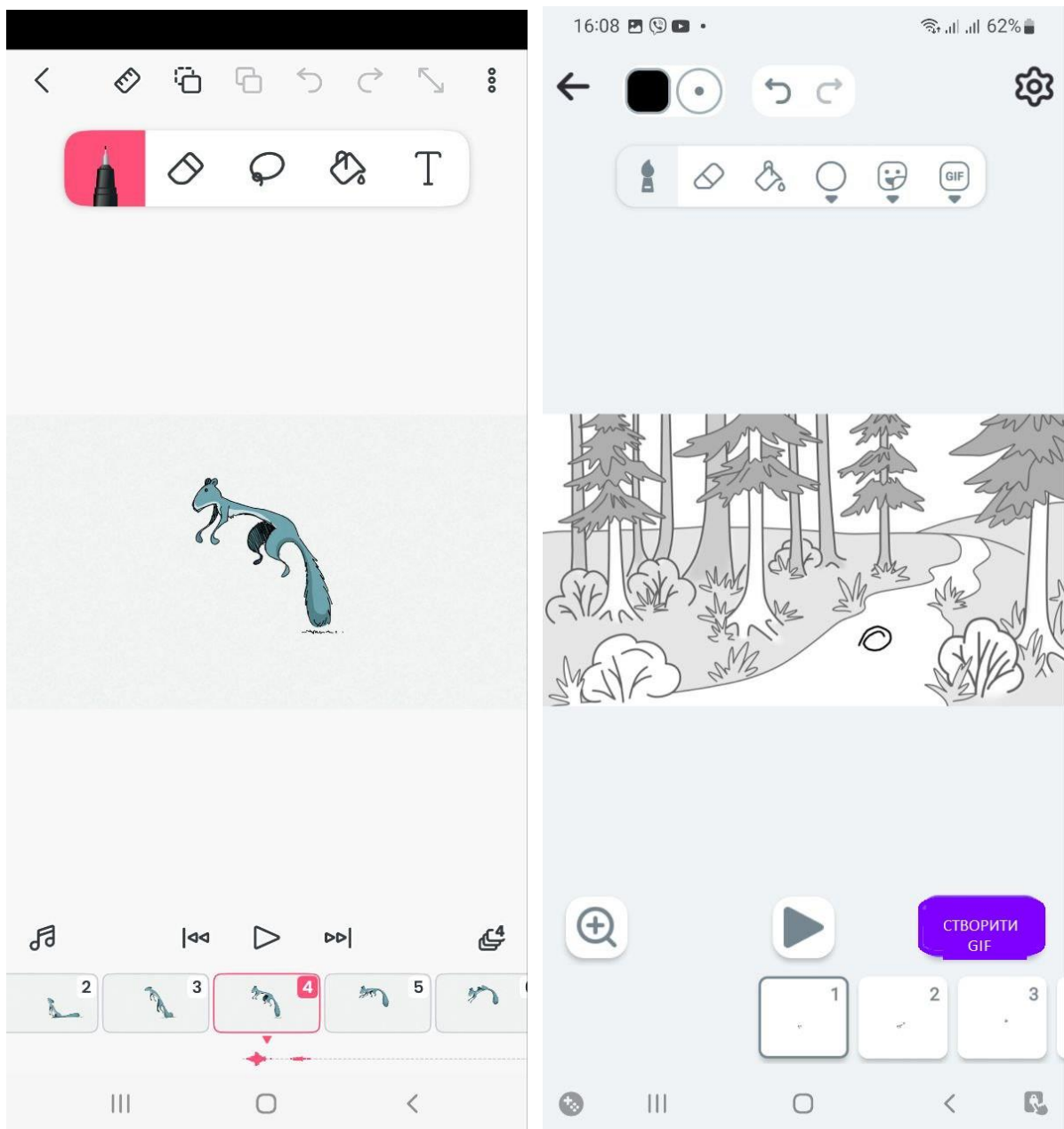

Рис. 11. Застосунки для створення анімації (автор О. Орлова).

Рис. 12. Фотограметрія. Візуалізація Nebraska Public Media.

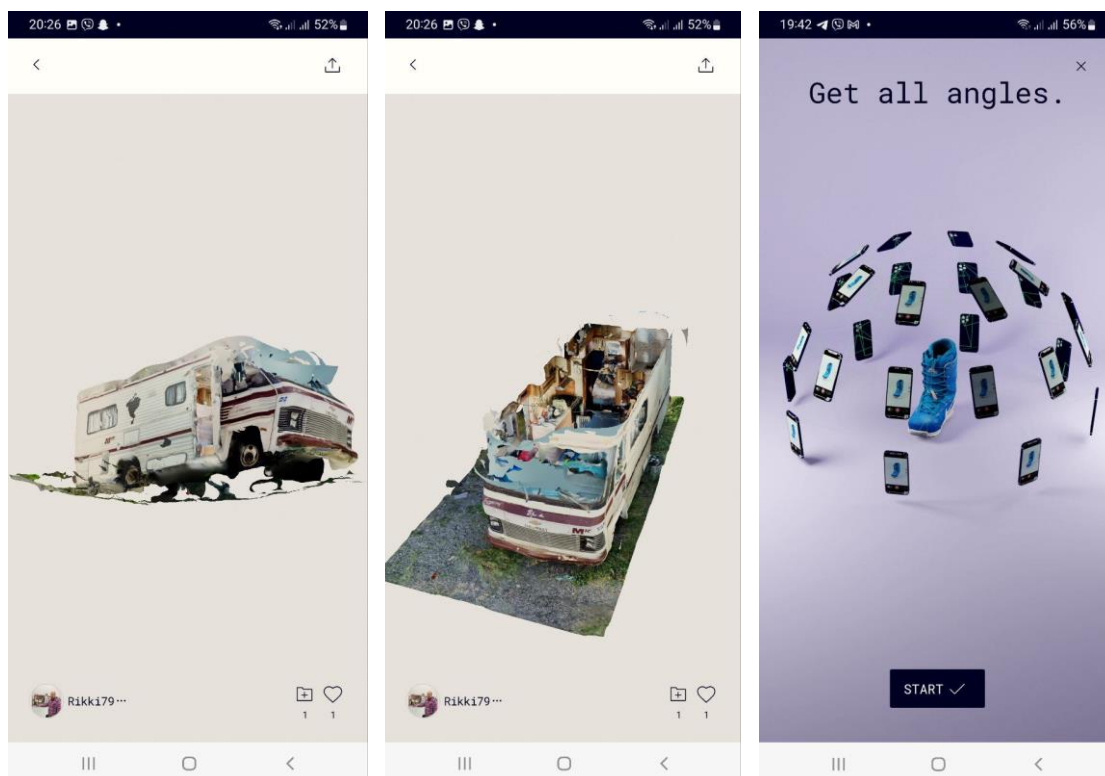

Рис. 13. Фотограметрія (автор О. Орлова).

Навчальне видання

Орлова Олена Миколаївна

старший викладач кафедри нових медіа та медіадизайну

Мобільна журналістика

Методичні вказівки та завдання

*для здобувачів II курсу першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 061 «Журналістика»*

Підписано до друку 31.08.2022. Формат 60х90/16.

Обсяг 1 ум. друк. арк.

Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman»

Наклад 100 прим. Зам. № 22037

Видавець і виготовлювач

С. Л. Назарук

Україна, 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 10

Тел.: 050 905 23 77. E-mail: selen_odessa@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7024 від 23.12.2019 р.